

BABALIK DAVASI

Sena Gözde EĞİLMEZGİL*

PATERNITY CASE

* Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü zel Hukuk Anabilim Dalı
Tezli Yüksek Lisans đrencisi

E-mail: gozde.yelek@hotmail.com

ORCID 0000-0002-7721-8425

ÖZ

Çocuk ile baba arasındaki soybağı; anne ile evlilik, tanıma, hakim hükmü ve evlat edinme yoluyla kurulabilir. Babalık davası; anne ve/veya çocuk tarafından, çocuğun biyolojik babası olduğu iddia edilen erkeğe karşı açılmaktadır. Davanın açılabilmesi için çocuk ile başka bir erkek arasında soybağı ilişkisinin bulunmaması gerekmektedir. Çocuğun başka bir erkekle soybağı ilişkisi varsa biyolojik baba ile çocuk arasında tanıma yoluyla soybağı ilişkisi kurulamamaktadır. Soybağının reddi davasında da biyolojik babaya ancak ikincil nitelikte bir dava hakkı tanınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Babalık davası, biyolojik baba, soybağı, soybağının reddi, tanıma.

ABSTRACT

The paternity between the child and the father is established through; marriage with the mother, recognition, judgment and adoption. Paternity case; can be sued by the mother and/or child against the man who alleged to be the child's biological father. In order to file the lawsuit, there should be no existing relationship between the child and another man. If the child has a paternity relationship with another man, the kinship relationship cannot be established through recognition between the biological father and the child. The biological father is granted only a secondary right to file rejection of paternity case.

Keywords: Paternity case, biological father, paternity, rejection of the paternity, recognition of child.

GİRİŞ

Soybağı, insanların kimlerden ürediğini ve kişiler arasındaki ilişkileri gösteren bir bağıdır. Soybağının çeşitli sınıflandırmaları bulunmakla birlikte, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nda soybağı ile kastedilen dar anlamda soybağıdır. Dar anlamda soybağı, çocuğun anne ve babası arasındaki ilişkidir.

Çocuğun annesi ile soybağı, doğum yoluyla kendiliğinden kurulmaktadır. Baba ile soybağı ise; anne ile evlilik, tanıma ve hakim hükmüyle kurulur. Hem anne hem baba için çocukla soybağı ilişkisi evlat edinme yoluyla da kurulabilir. Yapay bir soybağı olan evlat edinme bu çalışmanın kapsamı dışında bırakılmıştır. Çalışmamızda, baba ile çocuk arasında soybağının kurulma yöntemlerinden olan anne ile evlilik ve tanıma konularına kısaca değinilmiş, devamında çalışmanın asıl konusu olan babalık davasının amacından, hukuki niteliğinden ve şartlarından bahsedildikten sonra davanın tarafları, davaya bakmakla görevli ve yetkili mahkeme, yargılama usulü açıklanmıştır. Babalık davasını açmak için kanunda öngörülen hak düşürücü sürelerle ve ispata ilişkin düzenlemelere yer verilmiş ve son olarak babalık davasının sonuçlarına yer verilerek çalışma tamamlanmıştır.

I. SOYBAĞI

A. SOYBAĞI KAVRAMI

Soybağı, insanın kimlerin soyundan geldiğini, kimlerden ürediğini anlatan, birbirinden gelen kişiler arasındaki ilişkileri gösteren bir bağıdır¹. Kelime anlamı, aynı kandan gelen biyolojik özellikleri her kuşakta aynı kalan kimseler olarak da ifade edildiğinden, soybağımı, bir kimsenin üst soyu ile arasındaki genetik bağ olarak tanımlayanlar da vardır². Soybağımı, dar anlamda soybağı ve geniş anlamda soybağı olarak ikiye ayırabiliriz. Dar anlamda soybağı, çocuğun anne ve babası arasındaki ilişkiyi; geniş anlamda soybağı ise birbirine kan bağı ile

¹ SEROZAN Rona, Çocuk Hukuku, İkinci Basıdan Tıpkı Bası, İstanbul, 2017, s.143; KILIÇOĞLU Ahmet M., Aile Hukuku, Gözden Geçirilmiş-Güncelleştirilmiş 4.Bası, Ankara, 2019, s.407.

² SÜLEYMAN, Sıraç / İŞLETEN, Mehtap İpek, "Türk Hukukunda Soybağının Kurulması", İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.4, S.1, Y.2018, s.108.

bağlı olan kişiler arasındaki ilişkiyi ifade eder³. Geniş anlamda soybağına, birbirinden üreyen kişiler arasındaki bağ da denilebilir⁴. Örneğin, çocuğun annee ve dedesi arasındaki bağ geniş anlamda soybağı kapsamındadır. 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunumuz (TMK), soybağına ilişkin düzenlemelerinde dar anlamda soybağına kastetmiştir⁵.

Soybağına doğal soybağı ve hukuki soybağı olarak da ikiye ayırabiliriz. Çocuğun doğmasıyla, kendiliğinden, annesi ve babası arasında biyolojik olarak oluşan genetik kan bağına doğal soybağı denilmektedir. Annesi ve babası bilinmeyen çocuklarla dahi doğal soybağı ilişkisi kurulmaktadır⁶. Hukuki soybağı ise, hukukten aranan koşulların varlığı halinde, çocuğun anneye ve/veya babaya bağlanması olup genetik bir ilişkiye dayanması gerekmez; çocuk ile anne-babası arasındaki kan bağına mahkemece tespiti ile kurulabileceği gibi evlat edinme ile de kurulabilir⁷.

Soybağının genetik temellere dayanılarak, kan bağı esas alınarak kurulmasına gerçek (hakiki) soybağı denilmekteyken, herhangi bir kan bağına dayanmaksızın mahkeme kararı sonucu evlat edinme yoluyla kurulmasına yapay soybağı denilmektedir⁸.

³ ÖZTAN Bilge, Medeni Hukuk'un Temel Kavramları, 35.Bası, Ankara, 2011, s.486; TOKAR, Zuhale, Babalık Davası, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2004, s.3; ÖZDEMİR, Gözde Canan, Türk Hukukunda Soybağının Reddi Davası, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2018, s.3.

⁴ DEMİRBAŞ, Feride, "Baba ile Çocuk Arasındaki Soybağına İlişkin Davalarda Davacı Olabilecek Kişiler", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.22, S.3, Y.2018, s.4; BAYGIN, Cem, Soybağı Hukuku, İstanbul, 2010, s.1; TOKAR, s.3.

⁵ KUTOĞLU, Tuba, "Türk Mevzuatında ve İçtihatlarında Babalık Hükümü", Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.12, S.0, Y.2010, s.947.

⁶ SAGIRI, Yasin, "Babalık Davası", İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.3, S.2, Y.2017, s.58; SİRAÇ/İŞLETEN, s.109.

⁷ DEMİRBAŞ, s.4; SAGIRI, s.59.

⁸ SAGIRI, s.5; KUTOĞLU, s.947; TOKAR, s.5.

B. SOYBAĞININ KURULMASI

1. Ana ile Çocuk Arasında Soybağının Kurulması

4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nun (TMK.) 282 vd. maddelerinde soybağına ilişkin düzenlemelere yer verilmiş ve 282/1'de "Çocuk ile ana arasındaki soybağı doğumla kurulur." denilmiştir. Dolayısıyla çocuk ile annesi arasındaki soybağı doğum olgusuyla, kendiliğinden kurulmaktadır⁹. Doğumun evlilik içi veya evlilik dışında gerçekleşmesi, anne ile çocuk arasındaki soybağını etkilemez¹⁰. Çocuğun soybağının doğumla kurulması, gebeliğin ve doğumun gözlemlenebilir bir olgu olmasına "Çocuğu doğuran kadın, anadır." karinesine dayanmaktadır¹¹. Anne her zaman bellidir ve bu husus tersi kanıtlanamaz kesin bir karinedir¹². Anne ile çocuk arasındaki soybağı, doğumla kendiliğinden kurulduğundan ve bunun için herhangi bir mahkeme kararına gerek olmadığından, çocuk ile anne arasında soybağı ilişkisinin kurulması değil ancak çocuğu doğuran kadının kim olabileceği davaya konu edilebilir¹³.

Ana ile çocuk arasında kurulan soybağından bahsederken taşıyıcı annelik kavramına da değinmek gerekir. Taşıyıcı annelik, kadının yaptığı sözleşme gereği doğumdan sonra bebeği başka bir çift ya da kadına vermek üzere taşımasıdır¹⁴. Türk Hukuku'nda Üremeye Yardımcı Tedavi Uygulamaları ve Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezleri Hakkında Yönetmelikte taşıyıcı annelik yasaklanmıştır. Taşıyıcı annelikte, çocuğun annesi onu doğuran kadın olacağından yumurtası alınan kadın ile çocuk arasında bir soybağı ilişkisi kurulamayacaktır. Yine taşıyıcı annelikte çocuğun annesi olan kadın ile

⁹ HATEMİ Hüseyin/ KALKAN OĞUZTÜRK Burcu, Aile Hukuku, 6.Baskı, İstanbul, 2018, s.140; TOKAR, s.10.

¹⁰ AKIN, Adnan, "Babalık Davası", Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, 2006, s.4.

¹¹ KILIÇOĞLU, s.408; SEROZAN, s.165.

¹² SEROZAN, s.165.

¹³ Yargıtay 8.HD. 15.02.2018, E.2018/1045, K.2018/2258 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.01.12.2019).

¹⁴ EROL, Yasemin, Yapay Döllenme Yöntemleri ve Taşıyıcı Annelik, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2011, s.42.

çocuğun genlerini taşıdığı kadının kocası arasında evlilik birliği bulunmadığından aslında çocuğun taşıdığı genin sahibi olsa da, koca ile taşıyıcı annelik sonucu doğan çocuk arasında da soybağı kurulmaz¹⁵.

Bulunmuş çocuklar bakımından da soybağı doğumla kurulmaktadır. Ancak annenin kim olduğu sonradan tespit edildiyse, hukuki soybağının kurulması için bir tespit kararı yeterlidir. Birden fazla kadının annelik iddiası varsa, çekişmeli yargı kuralları uygulanmakla hakim kararı ile uyuşmazlık çözümlenecektir¹⁶.

Çocuğu doğuran kadın belli olduğu halde, çocuğun annesi nüfus kayıtlarında başka bir kadın olarak gösterilmişse, bu husus nüfus kaydının düzeltilmesi davası ile düzeltilebilir. Soybağı, hem anne hem de baba için mahkeme kararı sonucu evlat edinme ile de kurulabilir¹⁷.

2. Baba ile Çocuk Arasında Soybağının Kurulması

Özel hayatın gizliliği nedeniyle, kocanın babalığı konusunda kesin bir karine olması mümkün değildir. Yine evlilik birliği içinde doğmayan çocuklar bakımından çocuğun babasının doğum anında kesin olarak belirlenmesi mümkün değildir¹⁸.

TMK. md. 285/1'de, çocuğun evlilik birliği içinde veya evlilik birliğinin sona ermesinden itibaren üç yüz gün içinde doğması halinde babasının koca olacağı kanuni bir karine olarak kabul edilmiştir. Söz konusu kanuni karinenin dayanağının TMK. m.132'de düzenlenen bekleme süresine dayandığını söylemek mümkündür. TMK. m.132'de boşanan kadının boşanma kararının kesinleşmesinden itibaren¹⁹ üç yüz gün geçmeden tekrar evlenemeyeceği belirtilmiştir. Kadın bakımından söz konusu olan bu süre iddet müddeti olarak adlandırılır; ancak

¹⁵ TÜZÜN ARPACIOĞLU, s. 18.

¹⁶ GENÇCAN Ömer Uğur, Hısımlık Hukuku, 1.Baskı, Ankara, 2018, s.105-109.

¹⁷ 4721 Sayılı Kanun md.282/3: “Soybağı ayrıca evlât edinme yoluyla da kurulur.”

¹⁸ AKINTÜRK Turgut / ATEŞ KARAMAN Derya, Aile Hukuku, Gözden Geçirilmiş 13.Baskı, İstanbul, 2011, s.328; ÖZDEMİR, s. 16.

¹⁹ DURAL Mustafa / ÖĞÜZ,Tufan / GÜMÜŞ Mustafa Alper, Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku, 8.Baskı, İstanbul, 2013, s.254; SARIBAŞ, Azime, Soybağının Kurulması ve Hükümleri, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya, 2019, s.15.

m.132/2'de düzenlendiği üzere boşanmış olan kadının iddet müddeti sona ermeden doğurması halinde artık bahsedilen üç yüz günlük süre doğumla biteceği için bu sürenin geçmesini beklemek zorunda değildir²⁰. Ayrıca kadın bekleme süresinin kaldırılması için dava açabilir ya da boşandığı eşiyle tekrar evlenebilir. Bu hallerde kanuni bekleme süresi kendiliğinden kalkar. Kadının, kanuni bekleme süresi dolmadan her nasılsa tekrar evlenmesi halinde ikinci evliliği geçerli ve ikinci koca baba sayılır²¹. Ancak babalık karinesi adi nitelikte bir karine olup aksi her zaman ispat edilebilir²². Çocuk, evliliğin sona ermesinden itibaren üç yüz gün içinde doğmuşsa, bu tarihte annenin başka bir evliliği söz konusuysa, karinelerin çakışması söz konusu olur ve bu halde ikinci evlilikteki koca baba sayılır²³. Yine TMK. md. 287/2'de evlenmeden başlayarak en az yüz seksen gün geçtikten sonra doğan çocuğun evlilik içinde anne rahmine düştüğü karine kabul edilmekte ve yine koca, baba sayılmaktadır. Koca, karinelerin aksini soybağının reddi davası ile ispat edebilir. Çalışmamızda öncelikle soybağının reddi davası ele alınmış, sonrasında baba ile çocuk arasında soybağının kurulması usulleri incelenmiştir.

Çocuk ile baba arasındaki soybağı; anne ile evlilikle, tanıma ile veya hakim hükmüyle yani babalık davası ile kurulur. Yukarıda belirttiğimiz gibi hem anne hem baba için çocukla soybağı, evlat edinme yoluyla da kurulabilir. Ancak bu çalışmada evlat edinme yolu inceleme dışı bırakılmış, soybağının baba ile kurulduğu diğer haller olan, ana ile evlilik, tanıma ve hakim hükmü (babalık davası) incelenmiştir.

a. Soybağının Reddi

Çocuğun evlilik birliği içerisinde doğması, evlenmeden başlayarak en az yüz seksen gün geçtikten sonra doğması veya evlilik birliğinin sona ermesinden başlayarak en fazla üç yüz gün içinde

²⁰ AKINTÜRK/ATEŞ KARAMAN, s.331.

²¹ AYDIN GAYRETLİ, Seda, "Kadın ve Kanuni Bekleme Süresi", Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C.31, S.136, Y.2018, s.277-278 vd.

²² AKINTÜRK/ATEŞ KARAMAN, s.382; ÖZTAN, s. 488.

²³ TMK.md. 290; "Çocuk evliliğin sona ermesinden başlayarak üçyüz gün içinde doğmuş ve ana da bu arada yeniden evlenmiş olursa, ikinci evlilikteki koca baba sayılır. Bu karine çürütülürse ilk evlilikteki koca baba sayılır."

doğması halinde, kocanın baba kabul edileceği ve bunlara babalık karineleri denildiği belirtilmişti. Yine evliliğin sona ermesinden sonra üç yüz gün içinde doğan bir çocuk söz konusuysa ve annenin de ikinci bir evliliği varsa, ikinci evlilikteki kocanın baba olduğu karine olarak kabul edilmektedir. Ancak bu karineler, her zaman ya da her durumda gerçeği yansıtmayabilir, çocuğun biyolojik babası koca olmayabilir. Çocuk ve koca, işte bu karineleri soybağının reddi davası ile çürütebilir. Soybağının reddi davası, baba ile çocuk arasındaki soybağı ilişkisini ortadan kaldıran yenilik doğurucu bir davadır²⁴. Çocuğun, koca ile arasında soybağı ilişkisi bulunmasına rağmen, koca ve çocuğa bu davayı açma hakkı verilmesi genetik kökene bağlılık ilkesine üstünlük tanındığının göstergesidir²⁵. Gerek karine sebebiyle gerekse evlilik birliğine müdahalelerin önlenmesi amacıyla, baba sayılan kişi ile çocuk arasındaki soybağı ilişkisi ortadan kalkmadıkça, biyolojik baba ile çocuk arasında soybağı ilişkisi kurulamamaktadır²⁶. Bu husus biyolojik babanın çocuğu ile soybağı ilişkisi kurabilmesini engellemektedir. Babalık davasına ilişkin bölümde konu ile ilgili eleştirilere yer verilmiştir²⁷.

TMK. md. 286'da, kocanın soybağının reddi davası açarak babalık karinesini çürütebileceği, bu halde davalının anne ve çocuk

²⁴ AKSOY DURSUN, Sanem, “Soybağı Davalarındaki Hak Düşürücü Sürelere İlişkin Anayasa Mahkemesi Kararlarının Değerlendirilmesi”, İstanbul Hukuk Mecmuası, Y.2018, C.76, S.2, s.397.

²⁵ DEMİRBAŞ, s.8; SARIBAŞ, s.21.

²⁶ DEMİRBAŞ, s.8; Yargıtay 2.HD. 02.06.2008, E.2008/7422, K.2008/7751; “...Dava tanıma isteğine ilişkin olup, Türk Medeni Kanununun 295.maddesine dayanmaktadır. Davalı Alper 10.03.1984 doğumlu olup, annesinin diğer davalı Ali ile evliliği içinde dünyaya gelmiş ve evlilik içinde doğumla Ali ile arasında soybağı kurulmuştur. Bu soybağı geçersiz kılınmadıkça tanınmaz (TMK 295/3). Ne var ki, davalı Ali tarafından Alper’le arasındaki soybağının reddi istemiyle Ankara 7.Aile Mahkemesinde 2006/794 sayılı soybağının reddi davasının açıldığı ve derdest olduğu anlaşılmaktadır. Bahsedilen soybağının reddi davasının sonucunun beklenmesi ve hasıl olacak duruma göre karar verilmesi gerekirken, açıklanan yasal durum nazara alınmadan hüküm tesisi doğru bulunmamıştır.” (Bknz. KIRMIZI, Mustafa, İçtihatlı Aile Hukuku, 1.Baskı, İskenderun, 2009, s.449).

²⁷ Bknz., III, D, 1, c.

olacağı belirtilmiştir. Ayrıca çocuğa da dava hakkı tanınmış, çocuğun davacı olması halinde, anne ve kocanın davalı olacağı düzenlenmiştir. Yargıtay kararlarında ergin olmayan çocuğun dava açması halinde, çocuğa kayyım atanması gerektiği, kayyım tayini için mahkemece davacı vekiline yetki verilebileceği gibi mahkemece de sulh hukuk mahkemesine ihbarda bulunulabileceği kabul edilmektedir²⁸.

Kanun, baba ve çocuğa dava hakkı tanımakla birlikte, bazı şartların varlığı halinde diğer ilgililer olarak adlandırdığı bir grubun da dava açabileceğini kabul etmiştir. Buna göre; dava açma süresinin geçmesinden önce kocanın ölmesi veya gaipliğine karar verilmesi ya da sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybetmesi halinde kocanın altsoyu, annesi, babası veya baba olduğunu iddia eden kişi, doğumu ve bahsedilen şartların gerçekleştiğini öğrenmelerinden başlayarak bir yıl içinde dava açabilmektedir. Bu halde biyolojik babaya, ikincil olarak çok sınırlı bir şekilde dava hakkı tanındığı söylenebilir.²⁹ Ergin olmayan çocuğa atanan kayyımın da atama kararının kendisine tebliğinden itibaren bir yıl içinde soybağının reddi davası açabileceği belirtilmiştir. TMK. md. 291’de ise anneye soybağının reddi davası açma hakkı tanınmamıştır.

Koca, soybağının reddi davasını çocuğun doğumunu ve baba olmadığını veya annenin ham kaldığı sırada başka bir erkekle cinsel ilişkide bulunduğunu öğrendiği tarihten itibaren bir yıl içinde açabilir. TMK. md. 289 uyarınca koca dava açmakta gecikmişse ve gecikmede haklı bir sebep varsa, bir yıllık süre sebebin ortadan kalktığı tarihten itibaren başlamaktadır³⁰. Bu süre zarfında koca, çocuğu benimsemişse, çocuğu kabul ettiğini gösteren davranışlar sergilemişse, sonrasında soybağının reddi davası açması hakkın kötüye kullanılması olarak yorumlanabilir³¹. Çocuk da ergin olduğu tarihten itibaren bir yıl içinde

²⁸ Yargıtay 2.HD. 12.05.2008, E.2008/8294, K.2008/6802 (Bknz. GENÇCAN, s.427); Yargıtay 18.HD. 12.03.2013, E.2013/307, K.2013/3775 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.08.01.2020); 18. HD. 06.12.2016, E.2016/671, K.2016/12692 (www.karararama.yargitay.gov.tr, E.T.08.01.2020).

²⁹ DEMİRBAŞ, s.12; SARIBAŞ, s.23-24.

³⁰ ÖZTAN, s.489; GENÇCAN, s.448, DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.268.

³¹ AKSOY DURSUN, s.398; Kocanın çocuğu benimsediğini gösterir davranışlar sergilemesi çocuğun dava hakkını etkilemeyeceği görüşü için bknz. SARIBAŞ, s.22.

soybağının reddi davasını açabilir. Diğer ilgililerin dava açma hakkını, TMK. md. 291'deki şartların gerçekleşmesinden itibaren bir yıl içinde kullanması gerekir.

Çocuğun ana rahmine evlilik birliği içinde düşmüş olması halinde koca, kritik dönem olarak adlandırılan doğumdan üç yüz gün öncesi ile yüz seksen gün öncesi arasında kalan yüz yirmi bir günlük dönemde anne ile cinsel ilişkide bulunmasının fiili olarak imkansız olduğunu veya cinsel ilişkide bulunmakla birlikte çocuğun bu ilişkiden doğmadığını ispatla yükümlüdür³². Çocuk, ana rahmine evlilik birliğinden önce veya ayrı yaşama sırasında düşüyse, bu husus babalık karinesinin çürütülmesi için yeterlidir. Ancak annenin gebe kaldığı dönemde koca ile cinsel ilişkide bulunduğuna yönelik inandırıcı kanıtlar varsa, kocanın babalığına ilişkin karine geçerliliğini korumaktadır³³.

Soybağının reddi davalarında görevli mahkeme aile mahkemeleri, yetkili mahkeme ise taraflardan birinin dava veya doğum sırasındaki yerleşim yeri mahkemesidir³⁴. Soybağının reddi davasının kabulü ve kararın kesinleşmesiyle, çocuk ile koca arasındaki soybağı geçmişe etkili olarak ortadan kalkar. Çocuk doğumundan itibaren baba yönünden soybağına sahip olmayan çocuk haline gelir. Çocuğun annesi ile olan soybağını ise etkileyen bir durum yoktur³⁵. Soybağının reddi ile çocuk; velayet, soyadı ve nüfus kaydı yönüyle anneye bağlanır³⁶.

b. Anne ile Evlilik Yoluyla Soybağının Kurulması

Babalık karinesi gereği, evlilik birliği içinde doğan çocuğun babasının koca olduğu kabul edilmektedir. TMK. md.285 uyarınca evliliğin sona ermesinden başlayarak üç yüz gün içinde doğan çocuğun babası da kocadır. TMK. md. 292'de anne ve babanın sonradan evlenmesi hali ve md. 293'te de bu durumun bildirim düzenlenmiştir. Buna göre; anne ve babanın sonradan evlenmesi halinde, evlilik dışında doğan çocuk, evlilik içinde doğan çocuklara ilişkin hükümlere tabi

³² DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.258-259; SEROZAN, s.180; TOKAR, s.22.

³³ AKINTÜRK/ATEŞ KARAMAN, s.335-339; HATEMİ/KALKAN OĞUZTÜRK, s.155.

³⁴ AKINTÜRK/ATEŞ KARAMAN, s.342; ÖZTAN, s.490.

³⁵ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.272; SEROZAN, s.197.

³⁶ SEROZAN, s.197.

olmaktadır. Anne ile babanın evlenerek baba ile çocuk arasında soybağı ilişkisinin kurulması, evliliğin çocuğun doğumundan önce gerçekleşmesi ile olabileceği gibi anne babanın doğumdan sonra evlenmesi halinde de mümkündür³⁷.

Anne ile evlenme yoluyla çocuğun kocayla soybağının kurulabilmesi için, başka bir erkekle soybağının kurulmamış olması gerekir. Eğer çocuğun başka bir erkekle soybağı ilişkisi kurulmuşsa, ANNE İLE evlenme YOLUYLA ile soybağı ilişkisinin kurulması için, öncelikle mevcut soybağı ilişkisinin ortadan kaldırılması gerekir³⁸.

Anne ile evlenme suretiyle soybağının kurulmasına bazı kişilerin itiraz hakkı bulunmaktadır. Anne ve babanın yasal mirasçıları, çocuk ve Cumhuriyet savcısı evlenme yoluyla soybağının kurulmasına itiraz edebilir. TMK. md. 294'te çocuğun altsoyunun da çocuğun ölmüş ya da ayırt etme gücünü kaybetmiş olması halinde itiraz hakkına sahip olduğunu düzenlemektedir. İtiraz edenler, kocanın baba olmadığını ispatla yükümlüdür.

c. Tanıma

Tanıma, evlilik dışında doğan bir çocuğun biyolojik babası tarafından, nüfus memuruna veya mahkemeye başvurusuyla ya da notere veya konsolosluga yazılı başvurusuyla düzenlenen resmi senette veya vasiyetnamede çocuğun kendisinden olduğunu beyan etmesiyle, çocuk ile baba arasında soybağının kurulmasını sağlayan bir yoldur³⁹.

Tanıma, tek taraflı bir hukuki işlem olup tanıyanın iradesini açıklamasıyla hüküm ifade eder. Tanıma açıklamasının kimseye ulaşmasına gerek yoktur⁴⁰. Tanıma, geçmişe etkilidir ve çocuğun ana rahmine düştüğü andan itibaren hüküm ifade eder⁴¹.

³⁷ GÖRMEZ, Emre Giray, Babalık Davası, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2014, s.16; SARIBAŞ, s.25.

³⁸ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.273.

³⁹ AKINTÜRK/ATEŞ KARAMAN, s.346; GENÇCAN, s.353; ÖZTAN, s.491; SÜLEYMAN, Sıraj, Türk Hukukunda Babalık Davası, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2018, s.17.

⁴⁰ AKINTÜRK/ATEŞ KARAMAN, s.346; ÖZTAN, s.491; AKIN, s.8; ÖZDEMİR, s. 25.

⁴¹ AKINTÜRK/ATEŞ KARAMAN, s.347; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.278.

Tanıma, evlilik dışı doğan çocuklar için söz konusu olabilir. Zira evlilik birliği içinde doğan bir çocuğun babası koca kabul edilmektedir. Evlilik dışı doğan ve babası ile soybağı ilişkisi bulunmayan çocuk tanınabilir. Evlilik dışında doğan çocukla başka bir erkek arasında soybağı ilişkisi kurulmuşsa, çocuğun tanınabilmesi için, öncelikle mevcut soybağının iptalinin sağlanması gerekir. Ancak bundan sonra çocuk, biyolojik babası tarafından tanınabilir⁴². Tanımanın yapılabilmesi için çocuğun annesinin de belli olması gerekir. Annesi belli olmayan çocuklarda, tanımanın şekil şartları gerçekleşse dahi soybağı tanıma ile kurulamaz⁴³.

Tanıma hakkı, kişiye sıkı sıkıya bağlı bir haktır, baba dışında kimseye bu hak verilmemiştir. Tanıma beyanında bulunan kişinin ayırt etme gücüne sahip olması gerekir. Ayırt etme gücüne sahip olmayan kişi tanıma beyanında bulunamaz. TMK. md.295'e göre tanıma beyanında bulunan kişi küçükse velisinin, kısıtlıysa vasisinin rızası da gerekir.⁴⁴. Tanımayı anne veya çocuğun kabul etmesi de gerekmez. Ancak gerçeğe uygun olmayan bir tanıma söz konusuysa, tanımaya karşı itiraz edilebilir⁴⁵.

Tanıma beyanı, serbestçe geri alınamaz, şarta ve vadeye de bağlanamaz⁴⁶. Ancak çocuğun başka bir erkekle soybağının bulunması halinde, soybağının reddinin sağlanmasından sonra tanıma yapılacağına ilişkin bir irade beyanı kabul edilebilir⁴⁷. Tanıma işlemi, süreye bağlı değildir, her zaman yapılabilir. Tanıma ile soybağının kurulması şekil şartına bağlanmıştır. Bu husus açıklığın sağlanması ve

⁴² KILIÇOĞLU, s.431.

⁴³ GENÇCAN, s.371.

⁴⁴ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.279; ÖZDEMİR, s. 26.

⁴⁵ KILIÇOĞLU, s.432; Yargıtay 2.HD. 11.07.2005, E.2005/9833, K.2005/10986 “...Başka bir erkekle soybağı bulunan çocuk bu bağ geçersiz kılınmadıkça tanınamaz(TMK. 295/3). Tanımanın iptaline yönelik davayı ilgililer tanımayı ve tanıyanın çocuğun babası olamayacağını öğrendiği tarihten itibaren bir yıl ve her halde tanımadan itibaren beş yıl içinde açabilirler (TMK. md.300/2). Küçükler ile yasal temsilcisi arasında menfaat çatışması bulunduğundan çocuklara kayıym atanması, gösterdiği takdirde delillerinin de toplanması gerekir...” (Bknz. KIRMIZI, s.449-450).

⁴⁶ GÖRMEZ, s.17.

⁴⁷ BAYGIN, s.59.

tanımayı yapacak kişinin düşünmeye sevk edilmesi bakımından da önemlidir⁴⁸.

Tanıma; resmi senetle, yazılı başvuruyla veya vasiyetname ile yapılabilir. Bunlardan resmi senetle veya yazılı başvuruyla tanıma sağlararası bir hukuki işlemken, vasiyetname ile tanıma ölüme bağlı bir hukuki işlemidir. Resmi senetle tanıma işlemi noterler veya konsolosluklar tarafından yapılabilir. Resmi senet, düzenleme biçiminde hazırlanmalı, onaylama biçiminde yapılmamalıdır⁴⁹.

Tanıma işlemi resmi vasiyetname olarak yapıldıysa, noter veya sulh hukuk hakimi tarafından yapılabilir ve tanıklık ehliyetine sahip en az iki tanık bulunmalıdır. El yazılı vasiyetname ile tanıma yapıldıysa, yine el yazılı bir vasiyetnamenin taşınması gereken şekil şartları bulunmalı, vasiyetname baştan sonra kişinin el yazısı ile yazılmış olmalı, vasiyetnamede vasiyetnamenin yazıldığı yıl, ay, gün belirtilmeli ve vasiyetçinin imzası bulunmalıdır (TMK md. 538)⁵⁰. Sözlü vasiyetname ile tanıma ise, tanıyanın olağanüstü bir hal içinde bulunması sebebiyle diğer vasiyet türlerinden birini yapma olanağı bulunmaması halinde, tanıklık ehliyetine sahip en az iki kişiye tanıma beyanını açıklaması ve olağanüstü koşullardan sağ olarak kurtulamaması halinde, tanıkların durumu mahkemeye bildirmesi ile mümkün olur⁵¹.

⁴⁸ GENÇCAN, s.357.

⁴⁹ KILIÇOĞLU, s.433; GENÇCAN, s.362.

⁵⁰ Yargıtay 2.HD. 05.06.2008, E.2008/7171, K.2008/8098 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T. 09.01.2020).

⁵¹ KILIÇOĞLU, s.434; Yargıtay 3.HD. 28.05.2019, E.2017/16774, K.2019/5057 “...Bölge Adliye Mahkemesince; murisin kanser hastası, yatalak, ağır hasta durumunda olup, notere gidebilecek durumda olduğunun kabulünün mümkün olmadığı, mirasın açılması dosyasında bulunan sözlü vasiyetname tutanağına göre vasiyet tarihi 18/04/2013 olup, vasiyet edenin adı, adresi, saati, yeri ve murisin son arzusu tutanağa tanıklar tarafından 21/04/2013 tarihinde yazılarak imza altına alındığı, buna göre murisin Nisan 2013 tarihinde ağır hastalığından dolayı TMK 539. Maddesinde ifade edilen “hastalık ve yakın ölüm tehlikesi altında” son arzusunu gerçekleştirmek için 18’i Perşembe ve 19’u Cuma günleri olmak üzere noterdeki işlemlerin yapılmasını istediği, ancak zamanında yetişemeyeceği düşüncesi ile bu yöndeki beyanını tanıklara açıkladığı, 20’si Cumartesi günü vefat ettiği 21’i Pazar günü tanıklarca sözlü vasiyetname tutanağının düzenlenerek imza

Biyolojik babanın vasiyetname ile tanıma yapması halinde; tanıma işlemi sonuçlarını babanın ölümünden sonra doğurur ve biyolojik babanın ölmeden önce vasiyetnameden dönme imkanı bulunur⁵². Yine vasiyetname yolu ile tanımda bulunan babanın, ayırt etme gücüne sahip ve on beş yaşını doldurmuş olması da yeterli olup, yasal temsilcinin rızası aranmaz⁵³.

Tanıma, nüfus memuruna veya mahkemeye yazılı başvuru ile yapılabilir. Tanıma beyanının mahkemeye yapılması halinde, mahkemece tanıyanın kimliği ve tanıma beyanını serbest iradesiyle yaptığı saptanır ve çocuğun kayıtlı olduğu nüfus müdürlüklerine bu durum bildirilir. TMK. md. 296 uyarınca nüfus memurluğu ise, tanıma beyanını; çocuğa, annesine ve çocuk vesayet altında ise vesayet makamına bildirir.

Tanıma beyanına karşı iptal davası açılabilir. Davayı tanıyanın açması, ancak tanıma beyanının yanılma, aldatma veya korkutma sebebiyle gerçeği yansıtmaması halinde mümkündür. Bu halde dava, anne ve çocuğa karşı açılır. Tanıyanın baba olmadığını ispatlaması gerekir. Anne, çocuk ve çocuğun ölümü halinde, çocuğun altsoyu da tanımanın iptalini isteyebilir. Cumhuriyet savcısı, Hazine ve diğer ilgililerin tanımanın iptalini istemesi mümkündür (TMK. md. 298). Serozan'a göre tanımanın iptalini isteyebilecek kişilerin kapsamının geniş tutulması, savcılara dahi bu hakkın tanınıyor olması yerinde olmadığı gibi çocuğun yararına da aykırıdır. Soybağının iptalini isteyebilecek kişiler ile tanımanın iptalini isteyebilecek kişilerin aynı olması ve sınırlı sayıda tutulması gerekir⁵⁴. Davalı, tanıma beyanında bulunan kişi olacaktır. Annenin ölümü halinde, mirasçılarının

altına alındığı, bunun sonrasında ilk resmi iş günü olan 22'si Pazartesi günü sulh hukuk mahkemesine müracaatla sözlü vasiyetnamenin belgelendiği, bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde İlk Derece Mahkemesince varılan sonucun doğru olmadığı, TMK 539 ve 540. Maddeleri uyarınca usul ve yasaya uygun sözlü vasiyetname düzenlendiği..." (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.09.01.2020).

⁵² DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.281; GENÇCAN, s.362.

⁵³ GENÇCAN, s.362-363; GÖRMEZ, s.20.

⁵⁴ SEROZAN, s.209-210.

menfaatleri varsa, diğer ilgililer kapsamında annenin mirasçıları da tanımanın iptalini isteyebilir⁵⁵.

Tanımanın iptali için TMK. md. 300'de bazı hak düşürücü süreler düzenlenmiştir. Buna göre; tanıyan, yanlış olduğunu ya da aldatıldığını öğrendiği veya korkunun etkisinin geçtiği tarihten itibaren bir yıl ve her halde beş yıl, ilgililer ise tanımayı ve tanıyanın çocuğun babası olamayacağını öğrendikleri tarihten başlayarak bir yıl ve her halde beş yıl içinde tanımanın iptalini isteyebilir. Çocuğun dava hakkı ise ergin olmasından başlayarak bir yıl geçmekle düşer. Bu süreler geçmekle birlikte, dava açılmasında gecikmekte haklı bir neden varsa, sebebin ortadan kalkmasından itibaren 1 ay içinde dava açılabilir.

d. Babalık Davası (Hakim Hükmü)

Çocuk ile baba arasında soybağının kurulması yollarından biri de hakim hükmü olup, açılan davaya babalık davası denilmektedir. Babalık davası, bu çalışmanın ana konusu olduğundan aşağıda ayrı bir başlık altında incelenmiştir.

C. BABALIK DAVASI

1. Genel Olarak

Baba ile çocuk arasındaki soybağının hakim hükmüyle kurulmasına ilişkin düzenlemeler, TMK.'nın hısımlığı düzenleyen ikinci kısmının, soybağının kurulmasına ilişkin bölümünün tanıma ve babalık hükmüne ilişkin üçüncü ayrımında yer almakta ve 301 ila 304. maddeler arasında dört maddede düzenlenmektedir.

743 Sayılı Türk Kanunu Medenisi (TKM.) döneminde, şahsi sonuçlu babalık davası (TKM. md. 310) ve mali sonuçlu babalık davası (TKM. md. 297) ayrımı bulunmaktaydı. Şahsi sonuçlu babalık davasında, baba ile çocuk arasında sahih (düzgün) olmayan soybağı ilişkisi kurulmakta; mali sonuçlu babalık davasında ise, herhangi bir soybağı ilişkisi kurulmamakta, babanın anneye ve çocuğa parasal ödemelerde bulunmasına karar verilmekteydi⁵⁶.

Türk Medeni Kanunu ile Eski Medeni Kanunda yer alan "sahih nesep-gayrisahih nesep" ayrımı kaldırıldığından, mali ve şahsi sonuçlu babalık davası ayrımının da bir önemi kalmamıştır. Zira evlilik dışı

⁵⁵ DEMİRBAŞ, s.25.

⁵⁶ AKINTÜRK/ATEŞ KARAMAN, s.358.

çocukla baba arasında soybağı ilişkisi babalık davası sonucunda tesis edildiğinde, babayla soybağı ilişkisi kurulan çocuğun evlilik içinde doğan çocukla arasında bir fark gözetilmemiştir⁵⁷. Bu sebeple bu bölümde TMK. doğrultusunda babalık davası açıklanmaya çalışılmıştır.

2. Babalık Davasının Amacı ve Hukuki Niteliği

Evlilik dışı doğan çocuk ile baba arasında soybağı, babanın anne ile evlenmesi ile ya da babanın çocuğu tanınması ile kurulabilir. Ancak bu iki yöntemde de babanın iradesine dayanılarak kurulan bir soybağı söz konusudur. Babalık davasında ise anne veya çocuğun istemiyle, hakim hükmü ile tesis edilen soybağı vardır ve babanın rızası aranmaz⁵⁸.

Babalık davası, inşai nitelikte bir davadır. Davanın kabulü sonucunun kesinleşmesiyle çocukla baba arasında soybağı ilişkisi kurulmakta ve karar geçmişe etkili olarak sonuç doğurmaktadır⁵⁹. Babalık davası sonucu kurulan babalık hükmü, herkese karşı etkilidir, çocuk artık babasına mirasçı olur ancak geçmişe etkili olarak nafaka isteyemez⁶⁰. Babalık davasından, dava açılmadan önce feragat edilemez, davanın da kanunda belirtilen hak düşürücü süreler dikkate alınmak suretiyle açılması ve dava hakkının iyiniyetle kullanılması gerekmektedir⁶¹.

Eski Medeni Kanun döneminde görülmeye başlayan ve halen devam etmekte olan babalık davalarına da, 2002 yılında yürürlüğe giren TMK.'nın babalık davasına ilişkin hükümleri derhal uygulanmış ve babalık davaları TMK.'ya göre hükme bağlanmıştır. Zira 4722 Sayılı Türk Medeni Kanunu'nun Yürürlüğü ve Uygulama Şekli Hakkında Kanun'un (TMKYUŞHK.) 13.maddesinde; *"Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden önce açılmış olan babalık davaları, bu Kanun hükümlerine göre karara bağlanır. Türk Medenî Kanununun yürürlüğe girmesinden önce olumlu karara bağlanmış olan malî sonuçlu babalık*

⁵⁷ KILIÇOĞLU, s.438-439; TOKAR, s.20.

⁵⁸ AKALIN, Tuğba, Babalık Davası, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 2008, s.43.

⁵⁹ DURAN, Hümeysra, Babalık Davası, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2007, s.60-61; GENÇCAN, s.410.

⁶⁰ GÖRMEZ, s.32.

⁶¹ GENÇCAN, s.410.

davalarında çocuğun soybağı, yürürlük tarihinden başlayarak bu Kanun hükümlerine göre kurulmuş olur." denilmiştir.

3. Babalık Davasının Şartları

Babalık davasının açılabilmesi için öncelikle aranan şart, çocuğun annesinin belli olmasıdır. Anne belli değilse babalık davası açılmaz⁶². Çocuğun annesi belliyse fakat kayden bir bağ kurulmamışsa, husumetin anne olduğu iddia edilen kişiye de yöneltilmesi, bu konudaki delillerin de toplanarak annenin belirlenmesi ve babalık davası hakkında karar verilmesi gerekir⁶³.

Babalık davası açıldıktan sonra esas incelemesine geçilebilmesi için çocuk ile başka bir erkek arasında soybağı ilişkisi bulunmamalı veya var olan soybağı ilişkisinin geçersiz kılınmış olması gerekmektedir⁶⁴. Ancak, soybağının reddi davasında sınırlı bir dava hakkı olan biyolojik babanın babalık davası açma hakkı da bulunmadığı gözetildiğinde, mevcut soybağı ilişkisinin reddi nasıl sağlanacağı meçhuldür!

Babalık davası hakkında bir karar verilebilmesi için açılmış bir nüfus kaydının düzeltilmesi davası da bulunmamalı, eğer böyle bir dava varsa davanın sonucu beklenmeli ve sonucuna göre hüküm kurulmalıdır. Eğer babalık davası ile nüfus kaydının düzeltilmesi davası birlikte açılmışsa, dosya tefrik edilmeli ve yine nüfus kaydının düzeltilmesi davasının sonucu beklenilmelidir⁶⁵.

Babalık davasında birtakım ihbar yükümlülükleri de bulunmaktadır. TMK. md. 301 gereği davanın Cumhuriyet savcısı ve hazineye ihbarı gerekmektedir. Ayrıca dava, anne tarafından açılmışsa kayyım, kayyım tarafından açılmışsa da anneye ihbar edilmelidir.

4. Babalık Davasının Tarafları

a. Davacılar

TMK. md. 301'de babalık davasını açabilecek kişilerin anne ve çocuk olduğu belirtilmiştir. Anne ve çocuğun, babalık davası açma hakkı birbirlerinden bağımsızdır, babalık davasını birlikte

⁶² KUTOĞLU, s.45.

⁶³ GENÇCAN, s.419-420.

⁶⁴ GİRGİN, s.64; DEMİRBAŞ, s.5.

⁶⁵ GENÇCAN, s.420-421.

açabilecekleri gibi ayrı ayrı da açabilirler. Dava hakları birbirlerinden bağımsız olduğu için, birinin kaybettiği dava diğerini etkilemez, biri için kesinleşen mahkeme kararı diğeri için kesin hüküm teşkil etmez. Yine birinin feragati veya sulh olması da diğerini etkilemez⁶⁶. Babalık davası açma hakkı, kişiye sıkı sıkıya bağlı bir haktır, davayı açmadan önce dava hakkından feragat etmek de mümkün değildir.

a.a. Anne

Anne, babalık davasını çocuktan bağımsız olarak, çocuğun yasal temsilcisi sıfatı olmaksızın kendi adına, kendisine tanınan hakka dayanarak açabilir⁶⁷. Dava ayırt etme gücüne sahip anne tarafından açılabilir, annenin fiil ehliyetine sahip olması da gerekmez. Anne, sınırlı ehliyetsiz olsa dahi, babalık davasını kanuni temsilcisinin izni olmaksızın açabilir, velisi ya da vasisinin izni gerekmez⁶⁸. Annenin ayırt etme gücünün bulunmaması halinde ise davayı onun adına kanuni temsilcisi açar⁶⁹.

Annenin dava hakkı çocuktan bağımsız olduğu için, çocuk ölü doğmuş veya babalık hükmünün kurulmasından önce ölmüş olsa bile anne, TMK. md. 304'te bahsedilen; doğum giderlerini, doğumdan önceki ve sonraki altışar haftalık geçim giderlerini, gebelik ve doğumun gerektirdiği diğer giderlerini, davalı babadan veya babanın mirasçılarında talep edebilir. Annenin doğum nedeniyle yapmış olduğu bu giderlere maddi tazminat denilmekle, annenin bu maddi tazminatı isteme hakkı mirasçılara geçer. Annenin manevi tazminat

⁶⁶ BAYGIN, s.74; AKALIN, s.48; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.288.

⁶⁷ AKINTÜRK/ATEŞ KARAMAN, s.359; AKIN, s.29.

⁶⁸ Kişinin belirli bir akli olgunluğa erişmiş olduğunun göstergesi ayırt etme gücüdür. Ayırt etme gücüne sahip olan kişi, henüz kanunun aradığı yaşa gelmemiş olsa dahi, kendi fiilleri ile birtakım haklara ve borçlara sahip olabilir. TMK.'dan ayırt etme gücünün "akla uygun biçimde davranma yeteneği" olduğu anlamı çıkmaktadır (Bknz. AKİPEK Jale G./AKINTÜRK Turgut/ATEŞ KARAMAN Derya, Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, 1.Cilt, Yenilenmiş 8.Baskı, İstanbul, 2011, s.286). Sınırlı ehliyetsizler; ayırt etme gücüne sahip küçükler ile ayırt etme gücüne sahip kısıtlılardır (Bknz. AYAN Mehmet/AYAN Nurşen, Kişiler Hukuku, 8.Baskı, Ankara, 2016, s.66).

⁶⁹ AKALIN, s.49; GENÇCAN, s.426; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.289.

isteme hakkı ise mirasçılara geçmez⁷⁰. Annenin dava açmadan ölmesi halinde, dava hakkı mirasçılara geçmez⁷¹. TMK. md. 25/4 uyarınca anne tarafından açılmış olan davaya mirasçılar devam edebilir.

Babalık davası, kamu düzenine ilişkin olduğundan Cumhuriyet savcısına ve hazineye -olası mirasçılık menfaatleri etkileneceği için- ihbar edilir⁷². Davanın anne tarafından açılması halinde ise TMK. md. 301 gereği kayyım ihbar edilmesi gerekir. Babalık davalarında, anne ile çocuğun menfaatlerinin çatışması da muhtemel olduğundan, annenin çocuk yerine dava açmaması, bunun yerine çocuğa kayyım atanması gerekir. Davanın kayyım tarafından açılması halinde de, davanın anneye ihbarı gerekmektedir.

b.b. Çocuk

Çocuk da biyolojik babası ile soybağının kurulmasını mahkmeden isteyebilir. Eğer çocuk ergin ise, babalık davasını kendisi açabilir. Babalık davası açma hakkı yukarıda da belirtildiği üzere kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak olduğundan, çocuk sınırlı ehliysiz olsa bile davayı bizzat açabilir. Çocuk ergin olmasına rağmen tam ehliysizse babalık davası açamaz⁷³.

Tam ehliysiz ergin çocuk adına temsil kayyımı tarafından babalık davası açılabilir⁷⁴. Burada önemli olan noktalardan biri, yasal temsilci olan annenin kayyım olarak atanmasının mümkün olmamasıdır, zira anne ile çocuğun menfaatleri çatışabilir. Ayrıca anne ile çocuğa atanan kayyımın aynı vekil ile temsil edilmesi de mümkün değildir. Yine çocukla arasında menfaat çatışması bulunan kişinin de kayyım olarak tayini mümkün değildir. Kayyımın özel olarak babalık davası için atanmış olması gerekir⁷⁵.

⁷⁰ AKINTÜRK/ATEŞ KARAMAN, s.359.

⁷¹ DEMİRBAŞ, s.29; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.289.

⁷² GENÇCAN, s.438-439; Yargıtay 2.HD. 14.10.2009, E.2009/13217, K.2009/17479 "...Babalık davasının hazineye ihbarı zorunlu bulunduğu halde (TMK. md. 301/son) hazineye dava ihbar olunmadan, yargılamaya devamla yazılı şekilde hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır." (www.karararama.yargitay.gov.tr, E.T.09.01.2020).

⁷³ ÖZDEMİR, s.27.

⁷⁴ GENÇCAN, s.427.

⁷⁵ GENÇCAN, s.428-430.

Çocuk, babalık davasını açma hakkına sahip olmakla birlikte, TMK. md.304'te düzenlenen parasal ödemeleri annesi adına isteyemez. Zira TMK. md.304'te düzenlenen giderleri talep hakkı sadece anneye aittir⁷⁶. Çocuğun katılmadığı davada, annenin davasının reddedilmiş olmasının çocuk açısından bir bağlayıcılığı yoktur. Zira kanun hem anneye hem de çocuğa dava hakkı tanımıştır. Annenin açtığı davanın feragat, sulh veya ret sebepleriyle kesinleşmesi, çocuğun dava hakkını engellemez.

Çocuğun ölümü halinde, babalık davasının çocuğun mirasçıları tarafından açılıp açılmayacağı tartışmalıdır. Bir görüş, çocuğun dava hakkının sona ereceğini ve mirasçılar tarafından dava açılmayacağını savunurken, çocuğun altsoyunun nafaka ve miras menfaatini dikkate alan diğer bir görüş, babalık davası açma hakkının mirasçılara geçeceğini savunur⁷⁷.

c.c. Biyolojik Baba Olduğunu İddia Eden Kişi

TMK.nın 301. maddesinde, babalık davasını açabilecek kişilerin anne ve çocuk olduğu belirtilmiş ve biyolojik babaya dava hakkı tanınmamıştır. Doktrinde de biyolojik babanın dava açma hakkı olmadığı ve buna gerek de olmadığı belirtilmekte, biyolojik babanın tanıma yoluyla çocukla soybağı ilişkisi kurmasının mümkün olduğu ve soybağı hukukundaki tip sıklığı ilkesinin de biyolojik babanın dava açmasına engel teşkil ettiği savunulmaktadır⁷⁸. Ancak biyolojik babanın tanıma yolu ile çocukla soybağı ilişkisi kurmasının mümkün olmadığı hallerde, biyolojik babanın dava açabilmesi gerektiği de azınlık görüşü olarak belirtilmektedir⁷⁹.

Yargıtay da birçok kararında çocuğun başka bir erkekle olan soybağı ilişkisi geçersiz kılınmadıkça, biyolojik baba ile soybağı ilişkisinin kurulmasının mümkün olmadığını belirtmiştir⁸⁰. Bu

⁷⁶ AKINTÜRK, s.359.

⁷⁷ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.289; SEROZAN, s.213; DEMİRBAŞ, s.30-31.

⁷⁸ AKINTÜRK, s.360; GENÇCAN, s.431; SEROZAN, s.214; DEMİRBAŞ, s.31; GÖRMEZ, s.36; BAYGIN, s.76.

⁷⁹ SEROZAN, s.214.

⁸⁰ Yargıtay 18.HD. 31.03.2014, E.2013/13778, K.2014/5824; Yargıtay 8.HD. 21.09.2017, E.2017/13141, K.2017/11234; Yargıtay 8.HD 18.05.2017, E.2017/1316, K.2017/7298 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.20.12.2019).

yorumdan hareketle, biyolojik babanın, eğer çocuğun başka bir erkekle soybağı ilişkisi varsa babalık davası açması mümkün gözükmemektedir. Oysa Yargıtay, 2007 tarihli bir kararında; biyolojik babanın babalık davası açabileceğine ilişkin yerel mahkeme kararını onamıştır, üstelik çocuğun başka bir erkekle evlilik içi soybağı ilişkisi de mevcuttur⁸¹.

Evlilik dışında doğan ve babası ile soybağı ilişkisi bulunmayan bir çocuğun, biyolojik babası tarafından tanınmasının ve böylece soybağı ilişkisinin kurulmasının mümkün olduğunu açıklamıştık. Nüfus kayıtlarında soybağı ilişkisi kurulmuş gözükken babanın veya çocuğun da dava açarak soybağının reddini istemesinin mümkün olduğunu belirtmiştik. Soybağının reddi davasının kesinleşmesi ve çocukla nüfus kayıtlarında baba gözükken kişi arasında soybağı ilişkisinin ortadan kalkması halinde, biyolojik babanın çocuğu tanınması veya çocuğun ya da annenin biyolojik babaya karşı babalık davası açması mümkündür.

Çocuğun başka bir erkekle soybağı ilişkisi varsa, kocanın dava açma süresi geçmeden önce ölmesi, gaipliğine karar verilmesi ya da sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybetmesi halinde, doğumu ve bahsedilen şartları öğrenmesinden itibaren biyolojik baba tarafından bir yıl içinde dava açılabilir. Şu halde, biyolojik babanın, çocuğun başka bir erkekle soybağı ilişkisi mevcutsa çocuğu tanınmasına imkan bulunmadığı gibi, soybağının reddi davasında kendisine ikincil olarak tanınan davacı olma hakkının da şartları oluşmamışsa, soybağının reddi davası açarak dava kesinleştikten sonra çocuğu tanınması da mümkün gözükmemektedir. Bu durumun çocuğun ve ailenin esenliğinin ve birliğinin korunması arasındaki hassas dengenin gereği olduğu savunulsa da⁸², ortada biyolojik baba ile soybağı ilişkisinin, çocuğun koca ile olan soybağı ilişkisi nedeniyle kurulmadığı bir durum olduğu gözetildiğinde, ailenin birliği ve esenliğinden söz etmek çoğu durumda mümkün olmayabilir.

Çocuğun menfaatine olanın, biyolojik baba ile soybağı ilişkisinin kurulması mı yoksa mevcut koca ile soybağı ilişkisinin korunması mı

⁸¹ Yargıtay 2.HD. 25.04.2007, E.2007/4583, K.2007/6797 (Bknz. GENÇCAN, s.432).

⁸² DEMİRBAŞ, s.32.

olduğunun değerlendirmesini yapmak, kanun koyucunun bu konudaki tercihini açıkça belirterek yoruma açık kapı bırakmaması nedeniyle mümkün olmamaktadır. Oysaki bu konu kanun koyucunun takdirine bırakılmayacak kadar hassastır. Çocuğun üstün yararının neyi gerektireceği her somut olayda farklılık gösterebilir. Bu değerlendirmeyi, somut olayı bizzat gören ve değerlendiren mahkemelerin takdirine bırakmanın daha doğru olacağı söylenebilir.

Babalık karinelerinin çakışması, annenin koca ile boşanma davası devam ederken hamile kaldığının anlaşılması ya da anne ile kocanın cinsel birlikteliğinin mümkün olmadığının ispatlandığı durumlarda, biyolojik babaya da birincil derecede dava hakkı tanınabilir. Yine; annenin baba olduğunu iddia eden erkeğin biyolojik baba olduğunu kabul etmesi, baba olduğunu iddia eden erkeğin biyolojik baba olduğunu gösterir. DNA testinin bulunması hallerinde de biyolojik baba, babalık davası açabilmelidir. Kanaatimizce biyolojik babanın hukuken de baba olarak tanınması çocuğun üstün yararı için daha uygun ve gerekli olabileceken hukuken bu imkanın tanınmamasının yaratabileceği adaletsizliklerin önüne bu şekilde geçilebilir.

b. Davalar

TMK. md.301/2'de babalık davasının davalısının baba, babanın ölmesi halinde ise babanın mirasçıları olduğu belirtilmiştir. Babadan kastedilen, baba olduğu iddia edilen erkektir. Babalık davalarında nüfus müdürlüğünün taraf sıfatı yoktur⁸³.

a.a. Baba Olduğu İddia Edilen Erkek

Babalık davasının davalısı, baba olduğu iddia edilen erkek yani biyolojik babadır. Babanın ayırt etme gücünün bulunmaması veya küçük olması, ona karşı babalık davası açılmasını engellemez. Baba

⁸³ Yargıtay 18.HD. 31.03.2014, E.2013/19778, K.2014/5824; ‘‘...Dava, baba olduğu iddia edilen kişiye ve nüfus müdürlüğüne karşı açılmıştır. Babalık davasında nüfus müdürlüğüne husumet düşmez. Bu bakımdan davada nüfus müdürlüğünün davalı olarak gösterilmesi onu yasal hasım haline getirmez. Ayrıca çocuk ile dava dışı Ömer arasında soybağı ilişkisi bulunmakta olup bu bağ kaldırılmadıkça babalık davası dinlenmez...’’ (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.01.12.2019).

olduğu iddia edilen kişinin tam ehliyetsiz yani ayırt etme gücünden yoksun olması halinde, davayı onun adına yasal temsilcisi takip eder⁸⁴.

Baba olduğu iddia edilen davalının sınırlı ehliyetsiz olması halinde ise, babalık davası kişiye sıkı sıkıya bağlı bir hak niteliği taşısa da maddi sonuçları da bulunduğundan, davanın sınırlı ehliyetsiz kişinin yasal temsilcisi tarafından takip edilmesi daha uygun olabilir⁸⁵.

Babalık davası, baba olduğu iddia edilen birden fazla erkeğe karşı da açılabilir. Bu durum, annenin gebe kalma dönemi sırasında birden fazla erkekle cinsel ilişkide bulunması veya birden fazla erkeğin cinsel saldırısına uğramasından kaynaklanabilir. Bu durumda babalık davası, baba olduğu iddia edilen kişilere karşı ayrı ayrı açılabileceği gibi, aynı anda gerçekleşen bir cinsel saldırı söz konusuysa delillerin değerlendirilmesi ve usul ekonomisi gereği, tek davayla açılabilir ya da davaların birleştirilmesi ile de yargılama yapılabilir⁸⁶. Baba olduğu iddia edilen kişinin evli olması, ona karşı babalık davası açılmasına engel değildir.

Çocuğun, annenin heterolog yapay döllenenmesi sonucu doğması durumunda, sperm bağışçısı baba ve onun mirasçılarına karşı dava açılıp açılmayacağı tartışmalıdır. Bir görüş⁸⁷ sperm bağışında bulunan erkeğin tanınmak istememesi ve annenin de buna rıza göstererek doğumu gerçekleştirmesi sebebiyle, sperm bağışçısı babaya karşı babalık davası açılmayacağını savunmaktadır. Bu görüşü savunanlar, İsviçre'de sperm bağışçısı babaya karşı babalık davası açılmasının özel bir yasayla engellenmiş olmasını da örnek göstermektedir. Başka bir görüş ise⁸⁸, heterolog yapay döllenenme sonucu doğan çocuk ile baba arasında soybağının mahkemece belirlenmesine bir engel olmadığını belirtmektedir. Serozan'a göre ise, sperm bağışlayıcısı baba ile çocuk arasında mahkeme kararı ile soybağı ilişkisi kurulmasına izin verilmese bile, çocuğun, biyolojik babasını öğrenme hakkı vardır. Sperm bağışçısının gizli kalma çıkarı ve hekimin sır saklama yükümlülüğü, çocuğun üstün yararı karşısında geri çekilmek zorundadır. Çocuk bu

⁸⁴ GENÇCAN, s.434; GÖRMEZ, s.38; AKALIN, s.60; SAGİRİ, s.65.

⁸⁵ BAYGIN, s.77; GENÇCAN, s.434; GÖRMEZ, s.38.

⁸⁶ BAYGIN, s.77; GENÇCAN, s.434.

⁸⁷ BAYGIN, s.78; GÖRMEZ, s.38-39.

⁸⁸ GENÇCAN, s.436.

bilgilenme hakkı doğrultusunda gerekirse sperm bankasını ve hekimi İcra ve İflas Kanunu (İİK.) md.343 kuralından yararlanarak ceza tehdidiyle bilgi vermeye zorlayabilir⁸⁹.

Türkiye’de Üremeye Yardımcı Tedavi Uygulamaları ve Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezleri Hakkında Yönetmelik hükümleri ile⁹⁰ üremeye yardımcı tedavi yöntemlerinde yalnızca evli eşlere ait üreme hücrelerinin kullanılabilceği, bunun dışındaki tedavi yöntemlerinin yasak olduğu belirtilerek sadece homolog döllenmeye izin verilmiştir⁹¹. Ancak söz konusu yasağa aykırı davranılması durumunda evlilik birliği içinde doğan çocuğun babası ve kendisini doğuran annesi ile soybağı kurulur. Bir görüşe göre; bir başkasının spermile hamile kalan annenin soybağını reddetme hakkı bulunmamakla birlikte buna izin veren kocanın bu spermle doğan çocuğun soybağını reddetme hakkı bulunmaktadır. Babanın soybağını reddetmesinde başlangıçta buna rıza gösterip göstermemesi önem arz etmez, bu durum hakkın kötüye kullanılması anlamına gelmez⁹². Diğer bir görüşe göre ise koca başka bir erkeğin spermile karısının yumurtasının döllenmesine ve bu spermin karısının rahmine yerleştirilerek çocuk sahibi olmasına başlangıçta rıza göstermişse, karısının bu spermle doğurduğu çocuğun soybağını sonradan reddedemez. 4721 Sayılı TMK.’nın mehaz kanunu olan İsviçre Medeni

⁸⁹ SEROZAN, s.213-214.

⁹⁰ Üremeye Yardımcı Tedavi Uygulamaları ve Üremeye Yardımcı Tedavi Merkezleri Hakkında Yönetmelik Ek-17/4: “ÜYTE uygulanacak eşlere sadece kendilerine ait üreme hücreleri uygulanır. Herhangi bir şekilde donör kullanılması, donör kullanılarak embriyo elde edilmesi, adaylardan alınan yumurta ve spermler ile elde edilen embriyoların başka adaylarda, aday olmayanlardan alınanların da adaylarda kullanılması ve uygulanması yasaktır. Bu yasaklara aykırı olarak elde edilen gebeliklerin herhangi bir aşamada tespit edilmesi durumunda, merkezin ruhsatı/faaliyet izni ve bu işlemi yapan kişilerin sertifikaları iptal edilir. Ayrıca bu kişilerin bir daha merkezlerde çalışmasına izin verilmez ve adli yünden işlem yapılmak üzere cumhuriyet savcılığına bildirilir.”

⁹¹ TÜZÜN ARPACIOĞLU, Işıl, “Yapay Döllenmenin Soybağına Etkileri”, Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, C.5, No:1, 2013, s.19.

⁹² YILDIRIM, Hülya Deniz, “Üremeye Yardımcı Tedavide Üçüncü Kişiden Üreme Hücresi Alınması, Yaklaşımlar ve Hukuksal Sorunlar”, Adli Tıp Dergisi, C.31, S.3, 2017, s.150.

Kanunu'nun 56.maddesinin 3.fikrasına göre de yukarıda bahsedilen bu durumda kocanın soybağının reddi davası açması yasaklanmıştır. Kocanın bu rızayı vermesi herhangi bir şekil şartına tabi olmayıp, ayırt etme gücüne sahip olması yeterlidir. Ülkemizde kadının, başka bir erkeğin spermisiyle hamile kalması yasal olmamakla birlikte, kocanın bu duruma rıza gösterdiği hallerde soybağının reddi davası açması TMK. md.2'de düzenlenen dürüstlük kuralına aykırı olup, davanın reddedilmesi gerekir⁹³.

b.b. Baba Olduğu İddia Edilen Erkeğin Mirasçıları

Babalık davası, baba olduğu iddia edilen erkeğin ölmüş olması halinde, erkeğin mirasçılara karşı da açılabilir. Mirasçılardan kastedilen yasal ve atanmış mirasçılardır. Birden fazla mirasçı varsa dava bütün mirasçılara karşı açılmalıdır ve davalılar arasında zorunlu dava arkadaşlığı vardır. Dava, baba olduğu iddia edilen erkeğe karşı açılmış ancak baba yargılama sırasında ölmüşse, mirasçılara davetiye çıkarılarak davaya devam edilmelidir⁹⁴. Mirasçılar, babalık davası sonucu hükmedilebilecek parasal yükümlülüklerden, babadan kalan miras payı oranında sorumludurlar⁹⁵.

Kaynak İsviçre Medeni Kanunu (İMK.) md.261/2'de; babalık davasının, baba olduğu iddia edilen kişinin ölmüş olması halinde sırasıyla altsoyuna, anne-babasına veya kardeşlerine bunlar da yoksa babanın son yerleşim yerindeki yetkili makama karşı açılacağı belirtilmiştir. Türk Medeni Kanununda ise böyle bir sınırlamaya gidilmeksizin, baba olduğu iddia edilen erkeğin ölmesi halinde, baba olduğu iddia edilen erkeğin mirasçılara karşı babalık davasının açılacağı düzenlenmiştir⁹⁶. Babanın mirasçısı olmaması durumunda, devlet mirasçı olduğundan dava Hazineye karşı açılır⁹⁷.

5. Görevli ve Yetkili Mahkeme

4787 sayılı Aile Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usullerine Dair Kanunun (AMKGYUDK.) 4.maddesinde, 4721 sayılı

⁹³ KILIÇOĞLU, s. 417.

⁹⁴ BAYGIN, s.77; GÖRMEZ, s.39.

⁹⁵ DURAN, s.69.

⁹⁶ KILIÇOĞLU, s.439.

⁹⁷ AKINTÜRK/ATEŞ KARAMAN, s.361; DURAN, s.68.

TMK.'nın üçüncü kısmı hariç olmak üzere ikinci kitabı ile 4722 sayılı TMKYUŞHK.'ya göre aile hukukundan doğan dava ve işlerin Aile Mahkemesinde görüleceği belirtilmiştir. Babalık davası, TMK.'nin ikinci kısmında yer almaktadır. Bu sebeple de babalık davalarında görevli mahkeme aile mahkemeleridir. Göreve ilişkin kurallar kamu düzenine ilişkin olduğundan, Yargıtay davaya görevli mahkeme olan Aile Mahkemesinin bakmamasını bozma sebebi yapmaktadır⁹⁸.

AMKGYUDK. md. 2/2'ye göre, Aile Mahkemesi kurulmayan yerlerde, babalık davasına, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenen asliye hukuk mahkemesince, Aile Mahkemesi sıfatıyla bakılmalıdır. Yargıtay, Asliye Hukuk Mahkemesinin davaya Aile Mahkemesi sıfatıyla baktığını belirtmemesini de bozma sebebi yapmaktadır⁹⁹.

Soybağına ve dolayısıyla babalık davasına ilişkin yabancı mahkemelerden verilen kararların tanınması veya tenfizi davalarında da davaya bakmakla aile mahkemeleri görevlidir¹⁰⁰. Yetkili mahkemenin belirlenmesinde ise TMK. md.238 hükmü dikkate alınır. Buna göre; babalık davası, taraflardan birinin dava veya doğum sırasındaki yerleşim yeri mahkemesinde açılır.

Tarafların Türkiye'de yerleşim yeri bulunmaması halinde yetkili mahkeme 5718 sayılı Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun (MÖHUK) 41. maddesine göre belirlenmekle; davacı ana ve çocuğun veya davalı babanın, dava veya doğum sırasında Türkiye'de yerleşim yeri yoksa ve dava ikamet ettikleri ülke mahkemesinde açılmamışsa, ilgilinin Türkiye'de sakin olduğu yer mahkemesinde, ilgili Türkiye'de sakin değilse son yerleşim yeri mahkemesinde, o da bulunmadığı takdirde Ankara, İstanbul ya da İzmir mahkemelerinin birinde dava açılır¹⁰¹.

⁹⁸ Yargıtay 8.HD. 22.02.2018, E.2017/15805, K.2018/2632 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.22.12.2019).

⁹⁹ Yargıtay 2.HD. 03.06.2010, E.2010/8403, K.2010/10891 (Bknz.GENÇCAN, s.445).

¹⁰⁰ Yargıtay 18.HD. 11.02.2013, E.2012/14675, K.2013/1487 (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.22.12.2019).

¹⁰¹ GÖRMEZ, s.44; DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.296.

6. Yargılama Usulü

TMK. md.284'te soybağına ilişkin davalarda iki temel kural getirilmiştir. Bunun dışında usul yönüyle 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK.) uygulanmaktadır.

TMK. md.284'te düzenlenen iki temel kuraldan ilki; hakim maddi olguları re'sen araştırması ve delilleri serbestçe takdir etmesidir. Soybağına ilişkin bütün davalarda olduğu gibi babalık davasında da "kendiliğinden araştırma ilkesi" hakim kılınmış ve "dava malzemesinin taraflarca hazırlanması ilkesi"ne tercih edilmiştir. Soybağına ilişkin davalar kamu düzenine ilişkin olduğundan, hakim tarafların talebiyle bağlı olmaksızın, kendiliğinden delil toplayabilir, babalığın tespiti için tıbbi yöntemlere başvurulmasına karar verebilir, kan ve genetik bulgular yönünden re'sen araştırma yapılmasına karar verebilir¹⁰². Bu kuralın amacı, soybağına ilişkin konularda maddi gerçekliğin şüpheden uzak bir biçimde tespit edilmesidir¹⁰³.

TMK. md.284'te düzenlenen diğer kural ise; tarafların ve üçüncü kişilerin, soybağının belirlenmesinde zorunlu olan ve sağlıkları yönünden tehlike yaratmayan araştırma ve incelemelere rıza göstermekle yükümlü olmasıdır. Maddenin devamında davalı, hâkimin öngördüğü araştırma ve incelemeye rıza göstermezse, hâkim, durum ve koşullara göre bundan beklenen sonucu, onun aleyhine doğmuş sayabilir, denilmiştir.

TMK. 284'ün 2. bendinde düzenlenen bu kuralı yorumlamak için TKM'ya ve TMK.'dan yaklaşık 10 yıl sonra yürürlüğe giren HMK.'nın 292.maddesinde soybağı tespiti için düzenlenen usule bakmak gerekir. Kronolojik olarak bakıldığında; hakim tarafından kan veya DNA testi ya da benzerlik muayenesine karar verildiğinde, ilgili kişilerin buna rıza göstermemesi durumunda TKM'de muayene veya tahlile zorlanıp zorlanamayacaklarına ilişkin bir hüküm yoktu. TMK.'da ise, davalının muayene ve tahlile rıza göstermemesi hali, bundan beklenen sonucu onun aleyhine doğmuş sayabilir, şeklinde düzenlendi. Ancak gelişen tıp bilimi ve kişilerin sadece yanağının iç kısmından alınan basit bir sürüntünün dahi %99.73 doğrulukta soybağının tespitini sağlaması, bunun da ne derece vücut bütünlüğünü ihlal ettiğinin tartışılması bu

¹⁰² BAYGIN, s.89; UYUMAZ, s.122-123.

¹⁰³ AKALIN, s.66.

maddeyi de yetersiz kıldı. HMK. md. 292/1’de “Uyuşmazlığın çözümü bakımından zorunlu ve bilimsel verilere uygun olmak, ayrıca sağlık yönünden bir tehlike oluşturmamak şartıyla, herkes, soybağının tespiti amacıyla vücudundan kan veya doku alınmasına katlanmak zorundadır. Haklı bir sebep olmaksızın bu zorunluluğa uyulmaması hâlinde, hâkim incelemenin zor kullanılarak yapılmasına karar verir.” denilmiştir¹⁰⁴. HMK.’daki hükmün TMK.’daki hükmü zımnen ilga etmiş olduğu kabul edilebilir, ancak hükmün uygulanması kişilik hakkı ihlallerine de sebebiyet verebileceğinden dikkatli davranılmalıdır¹⁰⁵.

Vücut bütünlüğü ve dokunulmazlığı, kişilik haklarının önemli bir kısmını oluşturmakta ve bedene yapılacak müdahalelerde kişinin rızasının alınması gerekmektedir. Ancak, kişinin üstün nitelikli özel yararı veya üstün nitelikli kamu yararının varlığı halinde, rızanın alınmaması müdahaleyi hukuka aykırı kılmaz. Soybağına ilişkin davaların kamu düzenini ilgilendirdiği ve çocuğun babasını öğrenmesinin çocuğun ve kamunun menfaatine olduğu düşünüldüğünde, babalık davalarında vücuttan kan ve doku örneği alınması kanunda yer alan şartların varlığı halinde maddi gerçekliğe ulaşmak için gereklidir¹⁰⁶.

HMK. md.292 sonrasında Yargıtay verdiği kararlarında, soybağına ilişkin davaların kamu düzenine ilişkin olduğunu belirterek, TMK. md.284’teki koşullar saklı kalmak kaydıyla HMK.’nın uygulanması gerektiğini vurgulamaktadır. Davalıya meşruhatlı davetiye çıkarılarak DNA testi için gerekli kan ve doku örneklerini vermesi gerektiğinin ihtarını, buna rağmen davalı gerekli örnekleri vermezse zor kullanılarak incelemelerin yapılması gerektiğini belirtmektedir¹⁰⁷.

¹⁰⁴ TÜZÜNER, Özlem, “Soybağının Tespiti Davasında Genetik Analize İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Y.2013, C.62, S.4, s.1139-1143.

¹⁰⁵ TÜZÜNER, s.1153.

¹⁰⁶ YILMAZ, “Gülşah Aybike, HMK ve TMK’daki Soybağının Belirlenmesin İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi”, Konya Barosu Dergisi, Y.2019, S.1, s.69-70.

¹⁰⁷ Yargıtay 8.HD. 28.03.2019, E.2017/8976, K.2019/3402; “...Kamu düzeni ile yakından ilgili olan soybağının tespiti davalarında, Türk Medeni Kanunu’nun 284. maddesinde belirtilen koşullar saklı kalmak kaydıyla, Hukuk

7. Babalık Davasında Süreler

TMK. md. 303'te babalık davasının açılmasına ilişkin hak düşürücü süreler düzenlenmiştir. Babalık davası, çocuğun doğumundan önce veya sonra açılabilir. Annenin çocuğun doğumundan itibaren bir yıl içinde dava açması gerekir. Bir yıllık süre hak düşürücü süredir. Ancak çocuk ile başka bir erkek arasında soybağı ilişkisi varsa, bir yıllık süre bu soybağı ilişkisinin kalktığı tarihten itibaren başlar. Dolayısıyla, çocuğun soybağı ilişkisi bulunduğu erkekle soybağı ilişkisi, tanimanın iptali veya soybağının reddi davası ile ortadan kaldırılmadıkça, annenin babalık davası açma süresi işlemeye başlamaz¹⁰⁸. Bir yıllık süre içerisinde dava açılmasını engelleyen haklı sebepler varsa, sebebin ortadan kalkmasından itibaren bir ay içinde dava açılabilir (TMK md. 303/3).

Çocuğun hiçbir dayanağı olmaksızın, biyolojik baba dışında başka birinin nüfus siciline kaydı yapılmışsa, babalık davasında annenin dava hakkına ilişkin bir yıllık süre, nüfus kaydının düzeltilmesi davasının kesinleştiği tarihten itibaren işlemeye başlar¹⁰⁹.

Çocuk yönünden babalık davası açma süresi, çocuğun başka bir erkekle soybağı ilişkisi yoksa ve gecikmeyi haklı kılan sebepler yoksa, kayyım atanmışsa atama kararının kayyıma tebliğinden, kayyım atanmamışsa çocuğun ergin olmasından itibaren bir yıldır. Ancak söz konusu düzenleme Anayasa Mahkemesi'nin 27.10.2011 tarihli 2010/71

Muhakemeleri Kanunu uygulanır. Anılan madde uyarınca, hakim maddi olguları re'sen araştırır ve kanıtları serbestçe takdir eder. Hukuk Muhakemeleri Kanunu 292.maddesi uyarınca dava dilekçesindeki talep çerçevesinde mahkemece tarafların iddia ve savunmaları da dikkate alınarak babalık iddiası ile ilgili olarak DNA testi yaptırmak üzere davalı M. Durmuş'a tekrar meşruhatlı davetiye çıkarılarak DNA testi için gerekli kan ve doku örneklerini vermesi, aksi taktirde zor kullanılarak bu incelemenin yapılacağı hususu ihtar edilmeli, buna rağmen davalı gelmez veya gelir de kan ve doku örneklerini vermez ise bu incelemelerin zor kullanılarak yapılmasına karar verildikten sonra DNA testi yaptırılıp alınacak rapor doğrultusunda bir karar verilmesi gerekirken, yukarıda gösterilen yasal düzenlemelere aykırı şekilde eksik incelemeyle davanın kabulü doğru görülmemiştir.” (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası, E.T.27.12.2019).

¹⁰⁸ DURAL/ÖGÜZ/GÜMÜŞ, s.294.

¹⁰⁹ GENÇCAN, s.449.

E., 2011/143 K. sayılı kararında¹¹⁰: “...İtiraz konusu kural ile çocuğun babalık davasını açma hakkının hiç kayyım atanmamışsa ergin olduğu tarihten itibaren bir yıllık süre ile sınırlandırılmasının gerekçesinin, davalı babanın sürekli olarak dava tehdidi altında kalmamasını sağlamaya yönelik olduğu anlaşılmaktadır. Davalı babanın veya ailesinin uzun süre dava tehdidi altında bulunmaması, diğer yandan da çocuğun ana babasını bilme, babasının nüfusuna yazılma ve hak arama özgürlüklerinin zarar görmemesi amacıyla, her iki taraf açısından yasa koyucunun süre koyma konusundaki takdir yetkisini makul bir süre olarak belirlemesi gerekmektedir. Hak düşürücü niteliğinden dolayı itiraz konusu kuralda öngörülen sürenin geçmesinden sonra çocuğun babası ile arasındaki soybağını kurma olanağını yitirmesi hususu göz önüne alındığında, çocuk hakkında hiç kayyım atanmamışsa ergin olduğu tarihten itibaren işleyecek olan bir yıllık dava açma süresi yeterli ve makul olmadığı gibi, ölçülü de değildir. Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kural Anayasa'nın 2., 17. ve 36. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir...” gerekçesi ile iptal edilmiş ve Resmi Gazetede 7.2.2012'de yayımlanarak bir yıl sonra yürürlüğe girmiştir¹¹¹. Anayasa Mahkemesi'nin bu kararından sonra, çocuğa kayyım atansın veya atanmasın, çocuğun babalık davası açabilmesi için kısıtlayıcı bir süre bulunmamaktadır¹¹².

8. İspat

Babalık davasında ispat yükü¹¹³ esasen davacıda olmakla birlikte, cinsel ilişkinin varlığını ispatlamak oldukça güç olduğundan kanun koyucu bazı karineler öngörmüştür.

TMK. md.302/1'de, baba olduğu iddia edilen kişi, çocuğun doğumundan önceki üç yüzüncü gün ile yüz sekseninci gün arasında anne ile cinsel ilişkide bulunduysa, bu durumun babalığa karine

¹¹⁰ www.resmigazete.gov.tr, E.T.09.01.2020.

¹¹¹ GENÇCAN, s.452.

¹¹² AKSOY DURSUN, s.409.

¹¹³ Kişilerin iddialarında veya savunmalarında haklı olması davayı kazanmasını sağlamaz. İddialarını ispatlamaları da gerekir. Bu hususa ispat yükü denilir. İspat yükü kendisinde olan taraf iddialarını ispatlayamazsa davayı kaybeder (OĞUZMAN M. Kemal/ BARLAS Nami, Medenî Hukuk, 19. Bası, İstanbul, 2013, s. 321).

sayılacağı belirtilmiştir. Süre hesabında kadının doğum yaptığı gün hesaba katılmamakla birlikte doğumdan önceki yüz sekseninci gün dikkate alınır¹¹⁴.

Belirtilen yüz seksen günlük en kısa gebelik süresi ile üç yüz günlük en uzun gebelik süresine kritik dönem de denilebilir¹¹⁵. Davacının kritik dönemde davalı ile cinsel ilişkide bulunduğunu ispatlaması yeterli olup bu hususu mektup, mesaj, tanık, ikrar gibi her türlü delille kanıtlayabilir. Kesin bir ispattan ziyade, cinsel ilişkinin varlığına yönelik kuvvetli emareler aranır. Cinsel ilişkinin varlığının ispatlanmış sayılması, cinsel ilişkinin gerçekleştiğini ortaya koyan ya da cinsel ilişkinin gerçekleştiğine dair kuvvetli emarelerle mümkün olup, cinsel ilişkinin gerçekleşme olasılığının bulunduğu ispatı yeterli değildir¹¹⁶. Kritik dönem dışında olsa dahi, fiili gebe kalma döneminde davalıyla cinsel ilişkide bulunduğunu davacının kanıtlaması halinde, babalık karinesi geçerliliğini korumaya devam eder¹¹⁷. Davacı, bu karinelerin varlığı halinde, ayrıca doğumla cinsel ilişki arasındaki nedensellik bağıını ispatlamak zorunda değildir¹¹⁸. Ancak davalı, çocuğun babası olmasının olanaksızlığını veya üçüncü bir kişinin baba olma olasılığının kendisinden daha fazla olduğunu ispatlarsa, babalık karinesi geçerliliğini kaybedecektir. Davalının babalığının şüpheli olduğunu ispatlaması ise karinenin çürütülmesi için yeterli kabul edilmez¹¹⁹.

Babalık karinelerinden yararlanmak için davalı ile cinsel ilişkide bulunduğunu ispatlayamayan davacı, kan testleri, DNA incelemeleri¹²⁰,

¹¹⁴ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.291, UYUMAZ, s.155.

¹¹⁵ HATEMİ/KALKAN OĞUZTÜRK, s.155.

¹¹⁶ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.291.

¹¹⁷ GÖRMEZ, s.46.

¹¹⁸ BAYGIN, s.84.

¹¹⁹ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.292.

¹²⁰ DNA testinin nasıl yapıldığı, ispat hukukundaki yeri, DNA hakkındaki genel bilgiler ve DNA testinin hukuki açıdan değerlendirilmesi için bkz., ERTEN, Rifat/ ACIR, Birsen/ TAŞVEREN, Sema, “Gen (DNA) Testinin İspat Hukuku Açısından Değerlendirilmesi”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.45, S.1, 1996.

antropobiyolojik muayenelerden yararlanarak iddiasını ispatlayabilir¹²¹.

TMK. md.290'da da babalık karinelerine yer verilmiş, çocuğun evlilik birliğinin sona ermesinden başlayarak üç yüz gün içinde doğmuş olması ve annenin bu sırada yeniden evlenmiş olması halinde ikinci evlilikteki kocanın baba sayılacağı belirtilmiştir. Ancak, ikinci evlilikteki koca soybağını reddederse, ilk koca açısından babalık karinesi yeniden geçerli olacak ve ilk koca ile çocuk arasında soybağı kurulacaktır.

Davalı, çocuğun babası olmasının imkansızlığını ya da üçüncü bir kişinin baba olma ihtimalinin kendisinden daha fazla olduğunu ispat ederek babalık karinelerini çürütebilir (TMK. md.302/3). Örneğin açılan babalık davasında davacı, kritik dönemde davalı ile birlikte tatile gittiğini, aynı konutta veya otele kaldıklarını ispatlarsa, davalı için babalık karinesi uygulanacaktır. Ancak davalı, doktor raporu ile o dönemde çocuk yapma kabiliyetinin bulunmadığını ispatlarsa, karine geçerliliğini yitirecektir¹²².

9. Babalık Davasının Sonuçları

Babalık davası sonucunda mahkemece baba olduğu iddia edilen davalının babalığına karar verilmesi ve kararın kesinleşmesi halinde, çocukla babası arasındaki soybağı, çocuğun anne karnına düştüğü tarihten itibaren geçmişe etkili olarak kurulmuş olur ve bu bağ herkese karşı ileri sürülebilir¹²³.

TMK. md. 304'te annenin, babalığına hükmedilen kişiden maddi tazminat talep edebileceği düzenlenmiştir. Buna göre; doğum giderlerini, doğumdan önceki ve sonraki altışar haftalık geçim giderlerini, gebelik ve doğumun gerektirdiği diğer giderleri babadan veya babanın mirasçılarından talep edebilir. Anne bu taleplerini babalık davası ile isteyebileceği gibi ayrı bir dava ile de isteyebilir. Annenin

¹²¹ BAYGIN, s.84. Mahkemenin DNA testi yapılmasına karar vermesi halinde kişilerin rızasının aranıp aranmayacağı hususunda bknz., III, F.

¹²² KILIÇOĞLU, s.441, UYUMAZ, s.150.

¹²³ SEROZAN, s.219.

maddi tazminat talep edebilmesi için, babanın ödeme gücüne sahip olması da gerekmez¹²⁴.

Kanunda bahsedilen doğum giderlerinin kapsamına doğum dolayısıyla yapılan harcamalar girmektedir. Örneğin; annenin doğumevinde ya da bir klinikte ödediği yatak, ilaç, yemek bedelleri, doktor ücreti ve hatta yolculuk giderleri, doğum giderleri kapsamında sayılabilir. Bu giderlerden zorunlu olanların talep edilebileceği, lüks giderlerin ise durumun gereği ve davalının maddi durumu ile ölçülü olarak tazmin edilebileceği belirtilmektedir¹²⁵.

Doğumdan önceki ve sonraki altışar haftalık geçim giderleri, annenin hamilelik sürecinde yaşamını sürdürebilmesi için gerekli olan giderlere ilişkin olup, bu süreçte sarf edilmesi olağan olan yeme, içme, barınma giderleridir. Annenin bu gider kalemini talep edebilmesi, ekonomik durumuna, zaten kendi giderlerini karşılayabilecek durumda olmasına veya davalının ekonomik durumuna bağlı değildir. Anne bu giderleri kanundan kaynaklı olarak talep edebilir¹²⁶.

Diğer giderlere ise, annenin gebe kaldığı dönemden itibaren yaptığı masraflar, doktor ve ilaç giderleri, çocuk için yapılan masraflar, çocuk ölü doğmuşsa cenaze masrafları örnek verilebilir¹²⁷. Ancak annenin gebe kaldığı dönemdeki kazanç kayıplarının talep edilip edilemeyeceği tartışmalıdır¹²⁸.

Çocuk ölü doğmuş olsa bile hakim bu giderlerin karşılanmasına karar verebilir. Üçüncü kişilerin ya da sosyal güvenlik kurumunun yaptığı ödemeler hakkaniyet ölçüsünde tazminattan indirilecektir. Anne, genel hükümlere göre koşulların bulunması halinde, babalığı tespit edilen kişiden manevi tazminat da talep edebilir¹²⁹.

SONUÇ

Soybağı, insanların kimlerin soyundan geldiğini anlatan, kimlerden ürediğini gösteren bir bağıdır. Geniş anlamda soybağı,

¹²⁴ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.296.

¹²⁵ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.296.

¹²⁶ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.297.

¹²⁷ AKINTÜRK/ATEŞ KARAMAN, s.368.

¹²⁸ DURAL/ÖĞÜZ/GÜMÜŞ, s.297.

¹²⁹ KILIÇOĞLU, s.443.

birbirine kan bağı ile bağlı olan kişileri kasteder. Örneğin çocuğun annesi ve dedesi arasındaki bağ, geniş anlamda soybağıdır. Dar anlamda soy bağı ise çocukla anne ve babası arasındaki ilişkiyi kasteder. TMK.da soybağı ile kastedilen de dar anlamda soybağıdır.

Doğumun gözlemlenebilir bir olgu olması, çocuk ile anne arasındaki soybağı ilişkisinin doğumla kendiliğinden kurulmasını sağlarken, özel hayatın gizli yaşanması çocuğun babasının koca olduğuna dair kesin bir karine oluşmasına doğal olarak engel olur. Evlilik birliği içinde doğmayan çocuğun babasının kim olduğunun, doğum anında belirlenmesi de mümkün değildir.

Çocuğun babasının kim olduğunun kolay tespit edilebilir bir olgu olmaması, kanunda birtakım babalık karinelerinin düzenlenmesine neden olmuştur. Çocuğun evlilik birliği içinde veya evlilik birliğinin sona ermesinden itibaren üç yüz gün içinde doğması halinde babasının koca olduğu kabul edilmektedir. Çocuk evlilik birliğinin sona ermesinden itibaren üç yüz gün içinde doğmakla birlikte, annenin bu sırada başka bir evliliği söz konusuysa ikinci evlilikteki koca baba sayılır. Yine evlenmeden başlayarak en az yük seksen gün geçtikten sonra doğan çocuğun da evlilik birliği içinde anne rahmine düştüğü kabul edilmektedir.

Babalık karineleri her zaman ve her durumda gerçeği yansıtmayabilir ve çocuğun biyolojik babası koca olmayabilir. Koca veya çocuk açacağı soybağının reddi davası ile bu karineleri çürütebilir. Dava açma süresinin geçmesinden önce kocanın ölmesi, gaipliğine karar verilmesi ya da sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybetmesi halinde kocanın altsoyu, annesi, babası veya baba olduğunu iddia eden kişi, doğumu ve bahsedilen şartların gerçekleştiğini öğrenmelerinden başlayarak bir yıl içinde dava açabilir. Soybağının reddi davasının kabulü ve kararın kesinleşmesi halinde, çocuk ile koca arasındaki soybağı geçmişe etkili olarak kalkar.

Başka bir erkekle soybağı ilişkisi bulunmayan çocuğun, anne ile evlenme yoluyla kocayla soybağı ilişkisi kurulur. Eğer çocuğun başka bir erkekle soybağı ilişkisi varsa, evlenme yoluyla soybağı ilişkisinin kurulması için, mevcut soybağı ilişkisinin ortadan kaldırılması gerekir.

Evlilik dışında doğan ve başka bir erkekle soybağı ilişkisi bulunmayan çocuk, baba tarafından nüfus memuruna veya mahkemeye başvuru ya da notere ya da konsolosluga başvurarak düzenlenen resmi

senet veya vasiyetnamede çocuğun kendisinden olduğunu beyan etmesiyle tanınabilir. Baba ile çocuk arasındaki soybağının kurulmasında hem anne ile evlilik hem de tanıma, babanın iradesine bırakılmış bir yoldur.

Baba ile çocuk arasında soybağı, hakim hükmü ile de kurulabilir. Bunu sağlayan dava, babalık davasıdır. Babalık davası ile baba ve çocuk arasında soybağı ilişkisinin kurulabilmesi için her şeyden önce annenin belli olması ve çocuğun başka bir erkekle soybağı ilişkisinin bulunmaması gerekir. Babalık davasının davacıları anne ve/veya çocuktur. Dava baba olduğu iddia edilen erkeğe, erkeğin ölmüş olması halinde ise mirasçılara karşı açılır. Davanın Cumhuriyet savcısına ve hazineye, anne tarafından açılmışsa kayyıma, kayyım tarafından açılmışsa anneye ihbarı gerekir.

Babalık davasında, biyolojik babaya birincil nitelikte bir dava hakkı tanınmamıştır. Biyolojik babanın, başka bir erkek ile soybağı ilişkisi bulunan çocukla soybağı ilişkisi kurabilmek için soybağının reddi davası açabilmesi de ancak kocanın dava açmadan önce ölmesi, gaipliğine karar verilmesi ya da sürekli olarak ayırt etme gücünü kaybetmesi halinde mümkündür. Şu halde, biyolojik babanın başka bir erkekle soybağı ilişkisi bulunan çocuğu tanıması mümkün olmadığı gibi, soybağının reddi davası açması da neredeyse mümkün değildir. Bu durum her zaman çocuğun menfaatine olmayabilir. Babalık karinelerinin çakıştığı, annenin koca ile boşanma davası devam ederken hamile kaldığının ya da anne ile kocanın cinsel birlikteliğinin mümkün olmadığı ispatlandığı, baba olduğunu iddia eden erkeğin biyolojik baba olduğunu gösterir DNA testinin bulunduğu veya annenin baba olduğunu iddia eden erkeğin biyolojik baba olduğunu kabul ettiği durumlarda, biyolojik babaya da birincil derecede dava hakkı tanınmasının uygun olacağını düşünüyoruz.

Babalık davasına bakmakla görevli mahkeme Aile Mahkemeleri, yetkili mahkeme ise taraflardan birinin dava veya doğum sırasındaki yerleşim yeridir. Soybağına ilişkin bütün davalarda olduğu gibi babalık davasında da kendiliğinden araştırma ilkesi hakim kılınmıştır. HMK. md. 292 gereği, babalık iddiası ile ilgili vücuttan kan ve doku örneği alınmasına karar verebilir.

Anne tarafından açılacak babalık davası, doğumdan önce veya sonra açılabilir. Doğumdan sonra açılacak babalık davasının bir yıl

içinde açılması gerekmektedir ve bu süre hak düşürücü bir süredir. Ancak çocuğun başka bir erkekle soybağı ilişkisi varsa, bir yıllık süre bu soybağı ilişkisinin ortadan kalkması ile başlar. Çocuk tarafından açılacak babalık davasında ise Anayasa Mahkemesi'nin 27.10.2011 tarihli 2010/71 E., 2011/143 K. sayılı kararı sonrasında kısıtlayıcı bir süre bulunmamaktadır.

Davacının, kritik dönemde davalı ile cinsel ilişkide bulunduğunu ortaya koyan delillerin ya da bu doğrultuda kuvvetli emarelerin bulunması, babalık karinesi için yeterlidir. Davalı, çocuğun babası olmasının olanaksızlığını veya üçüncü bir kişinin baba olma olasılığının kendisinden daha fazla olduğunu ispatlarsa babalık karinesi geçerliliğini kaybedecektir. Babalık karineleri ile iddiasını ispatlayamayan davacı, kan testleri, DNA incelemeleri, antropobiyolojik muayenelerden yararlanarak iddiasını ispatlayabilir.

Anne, babalık davasında TMK. md.304'te belirtilen maddi tazminat kalemlerini talep edebileceği gibi, şartları varsa manevi tazminat da talep edebilir. Annenin bu taleplerini ayrı bir dava ile de ileri sürebilmesi mümkündür.

Babalık davası sonucunda, mahkemece baba olduğu iddia edilen kişinin babalığına karar verilmesi ve kararın kesinleşmesi halinde, çocukla baba arasında soybağı çocuğun anne karnına düştüğü tarihten itibaren kurulmuş olur. Çocuk artık babasının soyadını taşır ve babasına mirasçı olur.

KAYNAKLAR

AKALIN, Tuğba, Babalık Davası, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2008.

AKIN, Adnan, Babalık Davası, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir 2006.

AKINTÜRK, Turgut/**ATEŞ KARAMAN**, Derya, Aile Hukuku, Gözden Geçirilmiş 13.Baskı, İstanbul 2011.

AKİPEK, Jale G./**AKINTÜRK**, Turgut/**ATEŞ KARAMAN**, Derya, Türk Medeni Hukuku Başlangıç Hükümleri Kişiler Hukuku, 1.Cilt, Yenilenmiş 8.Baskı, İstanbul 2011.

AKSOY DURSUN, Sanem, Soybağı Davalarındaki Hak Düşürücü Sürelere İlişkin Anayasa Mahkemesi Kararlarının Değerlendirilmesi, İstanbul Hukuk Mecmuası, C.76, S.2, Y.2018, s. 393-416.

ARAS, Bahattin, Türk Hukuku'nda Babalık Davası ve İspat Yöntemleri, Terazi Hukuk Dergisi, S.27, Kasım 2008.

AYAN, Mehmet/**AYAN**, Nurşen, Kişiler Hukuku, 8.Baskı, Ankara 2016.

AYDIN GAYRETLİ, Seda, “Kadın ve Kanuni Bekleme Süresi”, Türkiye Barolar Birliği Dergisi, C.31, S.136, Y.2018, s.263-292.

BAŞSÜZEL, Ece/**TOSUN**, Yasin, Soybağının Reddi Davasında ve Babalık Davasında Sürelere İlişkin Anayasa Mahkemesi Kararlarının Değerlendirilmesi, Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, S.123-124, Kasım-Aralık 2014.

BAYGIN, Cem, Soybağı Hukuku, İstanbul 2010.

DEMİRBAŞ, Feride, Baba ile Çocuk Arasındaki Soybağına İlişkin Davalarda Davacı Olabilecek Kişiler, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.22, S.3, Y.2018, s. 3-36.

DURAL, Mustafa/**ÖĞÜZ**, Tufan/**GÜMÜŞ**, Mustafa Alper, Türk Özel Hukuku Cilt III Aile Hukuku, 8.Baskı, İstanbul 2013.

DURAN, Hümeysra, Babalık Davası, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2007.

EROL, Yasemin, Yapay Döllenme Yöntemleri ve Taşıyıcı Annelik, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2011, s.42.

ERTEN, Rıfat/ **ACIR**, Birsen/ **TAŞVEREN**, Sema, Gen (DNA) Testinin İspat Hukuku Açısından Değerlendirilmesi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.45, S.1, 1996.

GENÇCAN, Ömer Uğur, Hısımlık Hukuku, 1.Baskı, Ankara 2018.

GÖRMEZ, Emre Giray, Babalık Davası, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2014.

HATEMİ, Hüseyin/ **KALKAN OĞUZTÜRK**, Burcu, Aile Hukuku, 6.Baskı, İstanbul 2018.

KILIÇOĞLU, Ahmet M., Aile Hukuku, Gözden Geçirilmiş-Güncelleştirilmiş 4.Bası, Ankara 2019.

KIRMIZI, Mustafa, İçtihatlı Aile Hukuku, 1.Baskı, İskenderun 2009.

KURU, Baki/**ARSLAN**, Ramazan/ **YILMAZ**, Ejder, Medeni Usul Hukuku, 24. Baskı, Ankara 2013.

KUTOĞLU, Tuba, Türk Mevzuatında ve İçtihatlarında Babalık Hükmü, Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.12, S.0, Y. 2010, s. 945-984.

OĞUZMAN, M. Kemal/ **BARLAS**, Nami, Medenî Hukuk, 19. Bası, İstanbul 2013.

ÖZDEMİR, **Gözde Canan**, Türk Hukukunda Soybağının Reddi Davası, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2018.

ÖZTAN, Bilge, Medeni Hukuk'un Temel Kavramları, 35.Bası, Ankara 2011.

PEKCANITEZ, Hakan/**ATALAY**, Oğuz/**ÖZEKES**, Muhammet, Medenî Usul Hukuku, 12.Bası, Ankara 2011.

SAGIRI, Yasin, Babalık Davası, İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.3, S.2, Y.2017, s.55-72.

SARIBAŞ, Azime, Soybağının Kurulması ve Hükümleri, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Antalya 2019.

SEROZAN, Rona, Çocuk Hukuku, İkinci Basıdan Tıpkı Bası, İstanbul 2017.

SÜLEYMAN, Sıraj, Türk Hukukunda Babalık Davası, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2018.

SÜLEYMAN, Sıraç/İŞLETEN, Mehtap İpek, Türk Hukukunda Soybağının Kurulması, İstanbul Aydın Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.4, S.1, Y. 2018, s. 105-120.

TOKAR, Zuhâl, Babalık Davası, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara 2004.

TÜZÜN ARPACIOĞLU, Işıl, “Yapay Döllenmenin Soybağına Etkileri”, Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, C.5, No:1, 2013 s.19.

TÜZÜNER, Özlem, Soybağının Tespiti Davasında Genetik Analize İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, C.62, S.4, Y.2013, s. 1139-1168.

UYUMAZ, Murat, Soybağı Davalarında Usule İlişkin Hükümler, Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzincan 2014.

YILDIRIM, Hülya Deniz, “Üremeye Yardımcı Tedavide Üçüncü Kişiden Üreme Hücresi Alınması, Yaklaşımlar ve Hukuksal Sorunlar”, Adli Tıp Dergisi, C.31, S.3, 2017, s.150.

YILMAZ, Gülşah Aybike, HMK ve TMK'daki Soybağının Belirlenmesine İlişkin Hükümlerin Değerlendirilmesi, Konya Barosu Dergisi, S.1, Y.2019, s. 57-73.

www.kazanci.com.tr (Kazancı İçtihat Bilgi Bankası).

www.karartek.com.tr

www.karararama.yargitay.gov.tr

www.resmigazete.gov.tr